

s. 54). Napr. *Za rycharstwy mudreho a oppatrneho muže Joannesa Kropacza, vradu gehu pritomneho Prygima sobe syrotne penize po nebosstika Gasprla Ssaybydora od gehu czery gmenem Kateriny, Pawka a Jana* (zápis z roku 1636); *Anno d(omi)ni 1641 Klade Pawol Kačzer sum(m)u zvrchu psanu z czinzom pred panom richtaro(m) Toman Pintaro(m), uradom gehu sum(m)y R 10 d 20* (zápis z roku 1641). Výrazy a slovné spojenia *úrad, jeho úrad* (úrad richtára, richtársky úrad), *pocitivý úrad, páni úradi, jeho úradi* označujú mestskú radu

Termín *konšel*, ktorý sa na naše územie dostáva z češtiny (podľa Machka je tento termín románskeho pôvodu, lat. *consul* – radca) označuje člena obecnej alebo mestskej rady, ktorý má správnu kompetenciu. Príklad: *Stala se cela a dokonala porownawka pri pritomnosti vrozenego pana Jirika Turczinice dworskeho wisstuckeho, potom richtara pudmerickeho Pawla Kowacza, konssalow tolikess poctive(ho) mestečka Pudmeric* (zápis z 25. apríla 1613); *Za richtarstwy mudreho a opaterneho muže a konssaluw gehu niže dolozenich, stala se gest chwalitebna kupa anebolissto prodag* (zápis z roku 1757)

Termín *prísazný*, z latinského *juratus*, teda „ten, ktorý je zaviazaný prísahou“, označuje člena mestskej alebo obecnej rady, ktorý sa zúčastňoval na riešení právnych prípadov (Kuchar, 1964, s. 58; HSSJ, zv. IV., 1995, s. 494). Príklad *Za richtarstwi opatrneho muze Jana Nevrla a prisaznich gehu*

Stala se dobrowolna kupa neb prodaj (zápis z 10. januára 1785), *Za času mudreho a opatrneho muže Jana Nevrla, richtara kralowskeho a prisaznich gehu Paula Snadra, Matej Kovačoviča a Pawla Baxe* (zápis zo 16. septembra 1787). V našich archívnych záznamoch sa často vyskytuje i v spojení s termínom *konšel*: *Za richtarstwi mudreho a opatrneho muze Martinus Hrdloviča, konssaluw pak prisaznich* (zápis zo 17. mája 1744); *Stal se fraima(k) za richtarstwi mudreho a opatrneho muze, gakozto pri pritomnosti Georgius Kobzina richtar, konssaluw pak prisaznich Martinus Hrdloviča, Jacobus Popovicza* (zápis z 15. januára 1747). Spojenie týchto dvoch termínov znamená člena obecnej alebo mestskej rady, ktorý je zaviazaný prísahou, čiže môže ísť o zdôraznenie alebo špecifikovanie funkcie zastávanej v mestskej rade.

Administratívny termín *dvorský* označuje stoličného úradníka s výkonnou a čiastočne aj súdnou právomocou – *slúžnodvorský* (HSSJ, zv. I., 1991, s. 335). Výskyt uvedeného termínu v Budmerickej mestskej knihe dokladáme nasledovnými príkladmi: *Stala se cela a dokonala porownawka pri pritomnosti vrozenego Jirika Turczinice, dworskeho wisstuckeho, potom richtara pudmerickeho Pawla Kowacza, konssalow tolikess poctive(ho) mestečka Pudmeric* (zápis z 25. apríla 1613); *za času richtarstwa mudreho a opatrneho muže Pawla Kowačowica, pri pritomnosti vrozenego pana Grika Turczinica, na tento čas dworskeho wisstuckeho* (zápis s nečitateľným datovaním, 17. stor.).

V zápisoch vypovedajúcich o urovnávaní sporov, kde ide najmä o kauzu nactiutfhania, alebo o uzavretí majetkovo-právnych zmlúv sa stretávame s ďalšími výrazmi právnoterminologického charakteru; ide o termíny *dokonať sa, porovnať sa, porovnávk, dokonávka, dokoname, porovnanie, porovnač*. Termíny *porovnať sa a dokonať sa* znamenajú „dohodnúť sa o spornej záležitosti, zmieriť sa, pomeriť sa, pokonať sa“ (HSSJ, zv. IV., 1995, s. 125). V našich záznamoch sa uvádza: *Stala se dokonala porownawka mezy maudrimy a opatrnimy mužmy, totissto mezy Toman Pintarem a Mertl Rasslem samy mezy sebu dobrowolne a pekne se porownaly* (zápis z 1. mája 1613). Výsledkom „porovnania sa“ bolo zmierenie, pokonanie, urovanie majetkovo-právnych záležitostí, zmluva, dohoda (v našich zápisoch sa vyskytujú termíny *porovnávk, porovnanie, dokonávka, dokonanie*), ktorá sa uzatvárala pred vrchnosťou so súdnou právomocou, teda pred richtárom a mestskou radou. Príklady: *Poznamenano porownawky aneb concordiae* (zápis z roku 1612); *Stala se cela a dokonala porownawka pri pritomnosti vrozenego pana Jirika Turczinice, dworskeho wisstuckeho, potom richtara pudmerickeho Pawla Kowacza, konssalow Kdo by pak toto porownany, mezy dwema timito osobamy zvrchu gmenowanimy zrusil a pohnul a bil by preswedczen w poly gednim czlowekem, w mesteczku pak dwema. techdy prepapl by pokuty na gehu milost pana fl 40, na pana dworskeho cztry a na kazdeho porownacza po gednem* (zápis z 25. apríla 1613); *samy mezy sebu dobrowolne a pekne se porownaly, pri ktereyssto porownawce zustawsse gedna i druha stranka pri swe poctiwosty* (zápis z 1. mája 1613); *stala se g(est) cela a dokonala porownawka, anebo potwrzeny prwsseho dokonany strany statku Walka Polaka z gehu pastorky* (zápis s nečitateľným datovaním, 17. stor.); *Kdo bi pak toto porownany z nich smel porussyty, prepapl by na gehu milost pana R 40 a na kazdeho porownacza R 1* (zápis s nečitateľným datovaním, 17. stor.); *Stala se szlobodna a chwalitebna dokonawka mezy Geor Hallešem a Andr Hallessem* (zápis z 5. októbra 1777), *Predstupili pred nas (čiže pred richtára a prísazných) dwa vlastni bratri totissto Pawel Petrik a Ondreg Petrik, kteri se mezi sebu s pozustalimi po gegich starssich grunti sami dokonat nemohli, a tak w nawsse(m) dome richtarskem pokonali se po braterskeg a krestanskeg laske ku potwr(de)ni tohoto dokonani mena swe podpisat dali a namisto pečiadek swima rukami križiky potwrđili* (zápisy zo 16. januára 1797).

V súvislosti s uvedenými termínmi môžeme dodať, že popri slovenskom výraze *porovnávk* sa v zápisoch vyskytuje i jeho latinský ekvivalent, prípadne ďalší slovenský synonymný výraz, napr.: *Poznamenano porownawky aneb concordiae* (zápis z roku 1612); *stala se g(est) cela a dokonala porownawka, anebo potwrzeny prwsseho dokonany* (zápis z roku 1615)

Termín *porovnač*, ktorý sa v zápisoch nachádza, znamená človeka, ktorý urovnáva alebo zmieruje sporné strany – urovnávača, zmierovača (HSSJ, zv.